

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Martyriu[m] S. Cæsarij Diaconi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

MATYRIVM S. CAESARII DIACONI, EX VE-
TVSTIS SANE LIBRIS MS. PER F. LAVR. SVRIVM
presius descripta. Suffragantur antiquis. Martyrologia.

Noûbris 1.

Firminus
demonum
pōtifex qd
persuaserit
quibusdam.

EMPORE illo, quo Claudius necavit gladio matrem suam, furore arreptus, toto orbe Romano edicta proposuit, ut quicumque deos colere nollent, aut acerrimis subderentur poenis & supplicijs, aut solita offerrent sacrificia. Erat tum Taracinis, quæ est Campaniæ ciuitas, Firminus pontifex. Is satanico impulsus spiritu, hortabatur ignaros & veri Dei notitia destitutos, ut pro salute reipublicæ nomen sibi immortale compararent crudelitate & audacia. Proponebat autem eis delicias & ornamenta, ut ijs inescati, cum equis phaleratis & armis militaribus è monte se in mare præcipitent, tanquàm hoc crudelitatis genere patriam expiaturi. Et id quidem faciebat ille quotannis Calendis Ianuarijs pro salute reipublicæ & principum, & in laudem eorum, qui Taracinis morabantur. Erat autem in vrbe illa iuuenis formosus, Lucianus nomine, qui delicijs & lasciujs diffuens, ad Calendas Ianuarias huic præcipitio destinabatur.

Eum iuuenem conspicatus Cæsarius Diaconus, qui tum ex Africa reuertebatur, sciscitatus est ex ciuibus, quid sibi vellet ille ornatus. Responderunt illi: Sic ille ornatus est in suum exitium. Et Cæsarius: Per Deum, inquit, omnipotentem vos adiuro, ut huius rei mihi rationem explicetis. Responderunt ciues: Ad sex vel octo menses nutritur hîc quispiam pro illius voluntate. Ijs exactis mensibus, armatus & ornatus ascendit in montem, & pro salute reipublicæ, & principum ciuiumque salute, atque ut immortale sibi paret nomen, cum equo se agit è monte præcipitem. Eius verò cadaver honorificè admodum colligitur, & ad templum Apollinis perductum concrematur, cinisque eius in templo pro ciuium & reipublicæ salute reconditur. Hæc ut audiuit Cæsarius Diaconus: O vos infelices, inquit, & miseros, qui hominum innoxiorum animas offertis demonibus, neque hîc, neque in futuro seculo vera vita poterit. Deindè latuit ea in vrbe vsque ad Calendas Ianuarias apud quendam Christianum Dei seruum, in precibus & vigilijs cum illo seruans Deo & Domino nostro Iesu Christo.

Vide morè
planè barbarum.

Vbi ventum est ad Calendas illas, ciues ad templum Apollinis conuenere, Lucianumque iuuenem speciosissimum adduxerunt, ut offerret sacrificium. Obrulit ergò porcam pro salute ciuitatis & ciuium. Id cernens Cæsarius Diaconus, exclamauit: Viri sapientes, cur tanto vos scelere obstringitis? Itane æquum vobis videtur, hominem innoxium pro vita vestra in mortem præcipitare? Oblato sacrificio, iuuenis Lucianus conscendit equum, & furoris quodam cæstro percitus, vbi in montem peruénit, indè se præcipitem dedit, & mortuus est. Rursus ergò exclamans Cæsarius Diaconus: Væ reipublicæ, inquit, & principibus eius, qui lætantur alienis cruciatibus, & sanguine fundendo pascuntur. Quid ità perditis animas imposturis & persuasionibus malorum demonum? Hæc dicentem illum Firminus pōtifex iussit summo studio comprehendere, & in custodiam publicam abduci. Porrò corpus Luciani collegit, & pro more in templum Apollinis importatur. combussit, templumque sacrificijs ornauit. Indè post dies octo Luxurius, vir primarius eius ciuitatis, & Firminus pontifex Cæsarium Diaconum è custodia in forum adduxerunt: rogâruntque Leontium consulem, qui per id tempus in Fundana ciuitate erat, ut Taracinam veniret. Ei venienti, triduana inedia maceratum Cæsarium in ipso foro tradiderunt. Is verò per præconem sciscitatus est ex Cæsario, quis vocaretur. Respondit ille: Cæsarius peccator vorator, Diaconus immeritus. Leontius consularis dixit: Seruus es, an ingenuus? Cæsarius respondit: Seruus sum Domini mei Iesu Christi. Leontius consularis dixit: Audisti, quid iusserint Imperatores? Cæsarius Diaconus respondit: Iussa illorum ego nescio. Leontius consularis ait: Ut sacrificium offeras dijs immortalibus. Cæsarius dixit: Planè iusserunt illi, ut infelices. Leontius consularis ait: Quid ità? an quia pro salute reipublicæ? Cæsarius respondit: Illa salus, non nisi exitium est. Leontius consularis dixit: Et tamen omnibus salutifera est. Cæsarius ait: Et quænam illa salus est,

S. Cæsarius
in custodia
ducitur.

est, qua sic intereunt homines, ut vita compotes esse non queant?

Leontius Consularis dixit: Fac, quod dico, & sacrificia dijs, alioqui mox daturus poenas. Caesarius Diaconus respondit: Poena tua nihil me mouent: sed vos illa eterna supplicia mouebunt, quae sine fine persequentis. Leontius Consularis dixit: Eamus usque ad Apollinis sacratissimum templum. Ductus est autem Caesarius victus, & quidem nudus ante carpentum Leontij: cumque templo appropinquaret, in medio militum dixit: Deus pater Domini nostri Iesu Christi, qui es in aeternum: tibi omnia cognita sunt: noli me derelinquere, sed respice in seruum tuum sperantem in te. Hoc cum dixisset, subito corruit templum, & pontificem Firminum oppressit. Tum vero accurrens Luxurius primus ciuitatis, Audione, inquit, Consularis perfidum hunc Caesarium magica carmina promentem? Leontius Consularis respondit: Et nos id scimus: versusque ad Caesarium Diaconum: Hodie, inquit, in te exardescet ira mea. Caesarius Diaconus ait: Ego vero neque te, neque principem tuum timeo. Ut enim dixisti, ira tua hodie exardescet, & cras euanescent: cumque mortui fueritis, nihil ulterius eritis. Exclamans autem Luxurius, dixit: Audis hunc in principum iniuriam verba iactantem, & adhuc cessas eum tollere e medio? Leontius Consularis respondit: Et quam poena mulcandus est? Luxurius ait: Conuocetur vniuersa ciuitas ad templum, ubi suam magiam exercuit. Id cum factum esset, eiecit Firminum pontificis cadauere, ita ad populum locutus est Luxurius: Videtis perfidum hominem, qui nec deos timet, nec principem: qui pontificem extinxit, & incantationibus suis antiquitatis euertit templum?

Exclamans autem Caesarius Diaconus, ait: Aequum ne est, fratres, hominem potius timere, quam rerum omnium praepotentem Deum, humanoque sanguine vestram expiari urbem? Admoneo igitur vos, ut agatis poenitentiam ob effusum innocentum sanguinem, credatisque in Christum filium Dei, eumque timeatis. Exclamauit omnis populus: Bonus homo iusta loquitur. Tum vero Luxurius eum e populo eductum, rursus in carcerem coniecit, ubi fuit annum integrum & mensem unum. Deinde iussit Luxurius eum e carcere produci, missaque ad Leontium legatione, perquisiuit ex eo, quo pacto eum necandum censeret. Prodiit autem e custodia beatus Caesarius, macie confectus & nudus, sed capillis suis tectus. Angelus enim Domini nocte ac die custodiebat eum. Adductusque in medium forum, ait ad milites, qui eum catenis victum tenebant: Quae, parumper me relaxate, ut gratias agam Domino meo Iesu Christo, qui me dignatus est adiungere seruis suis. moxque humi se abiciens adorauit Dominum, ita dicens: Domine Deus, pater Domini nostri Iesu Christi, ostende nobis misericordiam tuam. Eadem hora corusca lux emicuit, protexitque illum. Id cernens Leontius Consularis, magna voce dixit: Verè Dominus Deus est, quem praedicat Caesarius Diaconus. mittensque se ad pedes beati Caesarii, expoliavit se chlamyde sua, & induit ea beatum Caesarium, rogauitque eum coram omni populo, ut se baptizaret. Dixit autem ei beatus Caesarius: Tu crede, & mox lumen splendidum videbis. acceptaque aqua, baptizauit eum in nomine patris & filij & spiritus sancti: adueniensque Iulianus presbyter, porrexit ei corpus & sanguinem Domini nostri Iesu Christi. Cumque sacramenta percepisset, beatus Iulianus orauit super caput eius: finitaque oratione, Leontius reddidit spiritum.

Eodem die Luxurius tenuit Iulianum presbyterum, tulitque sententiam in eum & Caesarium Diaconum, ut ambo in sacco inclusi, in mare praecipitarentur. Porro Leontij corpus collegerunt vxor & filij eius, sepelièruntque prope ciuitatem in agro Verano tertio Calendas Nouembris. Post triduum cum nocte ducerentur Iulianus presbyter & Caesarius Diaconus, ut praecipites ad in mare, submergerentur, beatus Caesarius dixit ad Luxurium: Me quidem aqua, quae me regenerauit, tanquam filium suum ex se renatum suscipiet, ut me nunc martyrem efficiat cum patre meo Iuliano, qui me antea fecit Christianum: Te vero, Luxuri, hodie comedet coluber, ut cognoscat omnis haec regio, quod vindicet Dominus sanguinem seruorum suorum, & virginum, quas tu ignibus concremasti. Deinde missi in sacco Iulianus presbyter & Caesarius Diaconus, in mare praecipitati sunt: sed eodem die in litus eorum corpora eiecta sunt, ubi iacebat Luxurius totus inflatus & tumidus, quippe a serpente percussus. Ierat enim ille eques ad villam suam, ibi pransurus: & quia festinabat, solus praecessit: cumque quandam prateriret arborem, ob maleficia eius serpens quidam lapsus est per caput eius inter collum & tunicam, atque inde ad ventrem eius, lateraque

B morsibus

Caesarius nudus & victus ad templum pertrahitur.

Ad preces eius templum corruit, & Firminum opprimunt.

Rursus in carcerem coniecitur.

Leontius Consularis conuertitur ad Christum.

Iulianus & Caesarius damnantur à Luxurio proconsule.

Inclusi in sacco, mittuntur in mare.

Luxurius a
moribus
serpentis
laceratur.

moribus lacerans, usque ad cor illius penetravit. Totus igitur intumescens, iacebat humi: sed tamen priusquam animam efflaret, vidit oculis suis passantes Angelos, & admodum honorifice corpora sanctorum Iuliani & Casarii ex vndis exportantes: quæ quidam seruus Dei, qui cum illis habitauerat, collegit, noctuque sepeliuit apud Taracinas Calendis Nouembris. Eusebii dicebatur.

Post dies autem quinque idem Eusebius inuentus est eo loco, quo coniderat beatos martyres, ieiunans, & orans Dominum, & psallens. Id cum non pauci viderent Taracinenfes ciues, quod non longè ab vrbe esset locus, accedebant ad beatum Eusebium, & conuersi, à beato Felice presbytero baptizabantur. Id vbi comperit Leontius Leontij Consularis filius, furibundus ob mortem patris, misit milites, qui tenerent Felicem presbyterum & Eusebium monachum, eosque in forum in populi conspectum perducerent. Atque ibi ille residens cum primoribus ciuium, ait ad eos: Edicite nobis, serui ne an ingenui sitis. Felix presbyter respondit: Serui sumus Domini nostri Iesu Christi. Leontius dixit: Dicite qui vocemini. Responderunt sancti: Felix & Eusebius appellamur. Leontius ait: Quid ita contra salutem reipublicæ & principum, prædicatis insaniam? Felix presbyter respondit: Nos insaniam non prædicamus, sed sanam & veram doctrinam, vt timeatur Deus & cognoscatur: quem si vos cognoueritis, licebit vobis vitam obtinere æternam. Leontius dixit ad populum: Ecce quid vobis videtur? Alij clamabant, bonam eam esse doctrinam, alij id negabant, dicentes ea populum seduci. Sic ergo illis altercantibus, Leontius eos iussit duci in custodiam. Nocte autem misit ad illos, qui eos compellerent sacrificare. Sed illi irridentes & contemnentes dæmonum sacrificia, clamabant: Gloria in excelsis Deo. Eadem ergo nocte Leontius eos capite damnauit, iussitque corpora in flumen iactari. Ea verò per flumen perlata sunt in mare: claraque iam luce, eiecit illa mare in litus iuxta pineta. Ecce autem quidam presbyter Capuanus, Quartus nomine, cum exiret ad agrum suum, inuenit trunca sanctorum corpora, collegitque ea & posuit in vehiculum, duxitque in domum suam, capita eorum curiose perquirens. Quæ quidem postera luce inuenit in corrupta, iuxitque ea corporibus sanctis, & sepeliuit iuxta corpus beati Casarii Diaconi & martyris. Vbi orationibus eorum beneficia præstantur usque in præsentem diem, ad laudem & gloriam Domini nostri Iesu Christi, qui viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

Felix & Eusebius cruci-
dantur.

VITA S. MARCELLI PARIISIENSIS EPISCOPI, AVTHORE FORTVNATO EPISCOPO.

Prefatio Authoris ad S. Germanum Episcopum Parisiensem.

Domino sancto, & meritis obtinentibus Apostolico viro, in Christi charitate fundato, meo lumini præponedo, domino & dulci patri Germano papæ Fortunatus. Facundissima illustrium oratorum ingenia, sermonum flore variante distincta, & eloquij vernantibus pampinis obumbrata, solent sibi viles causas sterilemque materiam querere, vt magna dicendo de minimis, videantur ostendere sui fluminis vberstatem: quia habentes intra se fontes eloquentiæ, de ipso sicco themate didicerunt vndas haurire. Vnde quicquid in iungitur illis, carmine irriquo copiosius explicatur. Verum econtra quicunque angustiæ intelligentiæ ariditate torrentur, nec habent affluentiam inundantis eloquij, per quam vel aliquos reficere, vel suæ siccitatis possint inopiam temperare: tales non solum aliqua non per se dicere appetunt, verum etiam si quid eis iniunctum fuerit, perhorrescunt: quoniam quantum doctis proloqui, tantum indoctis vile sit tacere. Nam illi de paruis magna disserere, isti de magnis nesciunt vel pauca proferre. Et ideo quod ab alijs queritur, ab alijs formidatur. Sic belligator in armis damni esse deputat, si non possit integer inuenire quod vincat. Sed sicut fortis requirit, vnde ducat spolia: sic debilis metuit, ne ducatur in prædam: & quod acer inuenire desiderat, iners vel audire formidat.

Cuius exempli gratia cum ipse sterilis scientiæ conuenienter accuser, nec sit in me aliquid, quod venusti sermonis ornamenta commendent, quid tibi visum fuerit, pater beatissime atque amantissime, constanter admiror, vt de sanctissimi viri Marcelli antistitis vita, nullo sine claudeda, & de illa cælesti lampade meæ aliquid dignum committeres scintillæ: cum ego pauper ingenio, & ille diues sit merito: ego humilis